

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HIRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

Előfizetési feltételek:
Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. Évesre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 15 krajczár.
Előfizetel csupán a kiadóhivatalnál lehet B.-Gyarmaton.

Hirdetések díja:
Öt hasábos petitsor 5 kr. Bélyeg minden beiktatásnál 30 kr.
Nyilttör garmond sora 20 kr. — Nagyobb és többszöri hirdetések jutányosan eszközöltetnek.

A lap szellemi részére s a nyilttörre vonatkozó minden közlemények a szerkesztőhöz küldendők.
Előfizetési pénzek, reklamációk, és hirdetések a kiadóhoz intézendők.

Polgári iskola és nemzetgazdaság.

Gyakran halljuk hangoztatni azon özszegek kicsinylését, melyek az államgépezet fenntartásához szükséges többi tömördek kiadások közt a közoktatás céljaira fordítatnak. Nem mintha igazán kicsinyek lennének azok, hanem azon gyarló eredményél fogva, melyet velők a közoktatás terén előmutatni lehet.

Nem kívánok a közoktatás minden ágára kiterjeszkedni, messze túlhaladná ez felvett tárgyam keretét. Nem kívánok utalni azon megtakarításokra, melyeket a tanügyi tárczánaál is a helyzet helyes felfogása parancsol ezuttal a polgári iskolákról legyen szabad a közvéleményben gyökeret vert véleményeket összegezni.

A polgári iskolák célja, valljuk meg, maig sincs tisztázva, mert azon meghatározás, hogy általok és bennök a hazának hasznos és mivel polgárokat neveljünk, amily ideális, ép oly tág és határozatlan.

Hogy a hazának hasznos és mivel polgároknak szüksége van most ugy mint bármely más korban, az kétséget nem szenved. Miveltség nélkül nincs haladás, haladás nélkül nincs élet, a miveletlen nemzet mai nap meghalt nemzet. Görögországot a miveltség emelte a dicsőség oly fokára, a melyet a legvérengzőbb agyban fogamzott ágyuk ezrei sem képesek felmutatni. Angolország, Scocia és Hollandia a miveltség előre haladottabb fokának köszönhetik Európa többi népei fellett fölényüket. S hogy mennyire kell párosulni a miveltségnek a hasznossággal, megbizonyította Róma, mely minden miveltsége ellenére, mihelyt orkölcesei meglazultak, mi-

helyt a közélet nem fordított gondot többé a hasznos polgárok nevelésére, nyomban megszűnt hatalma, fénye, boldogsága.

Ha tehát a polgári iskolák fogalma ebben határozódik, aminthogy másban aligha, akkor hiba a megkülönböztetés a többi népiskoláktól, mert a népiskolának politikai szempontból szintén nem más a hivatása, de hiba ennél fogva életbehívuk is, teljesen pótolhatók lévén a felsőbb népiskolákkal.

Még nagyobb világításba helyezi állításunkat azon körülmény, hogy a polgári iskoláknak célja a fentiekben ki van tűzve ugyan, de az távolról sem éretik el. Mert ha végig tekintünk azon a sarjadékon, mely egy ideig ez iskolák küszöbeit tapossa, azt tapasztaljuk, hogy azok legnagyobb része még további nevelést, képzést keres, rendesen a középiskolákban, hol a polgári iskola növendékei nem kis dolgot adnak a latin professor uraknak.

Lehetne még egy másik meghatározását adni a polgári iskolának, de aki ehhez komolyan ragaszkodni akarna, nem kis mértékben tenné ki magát kicsinykő mosolynak. T. i. hogy hát ha az a cél lebegett a polgári iskolák megalkotói előtt, hogy a szorosabb értelemben vett polgárság — alias iparos osztály — gyermekeit nevelje. Ezek neveléséről kötelessége gondoskodni az államnak, s ha nem látja elégségesnek a népiskolákat, kötelessége külön e célú intézetek felállításáról gondoskodni. De vajjon a mai polgári iskolák válnak-e be ily tanintézeteknek? E kérdésre teljes határozottsággal „nem“ a felelet. Az a gőz, amelylyel a polgári iskolákban a „tanár“ urak megtöltik az ifjúság agyát, fel-

felé tör, kicsinyléssel tekint a „polgárra“ és az úrhatnamság szárnyain egész az uraságig akar felemelkedni. Hogy célját érje, eszközül használja a tudományt.

Ámde nem lévén meg a kellő alapja, kontár pap, fiskális, doktor lehet ugyan s előbb is válik a fiuból, mint jó polgár. És a szűk látókörű és belátásu polgárszülők mikép gyönyörködnek majdan tiszteletes vagy tisztelendő, de mindenáron „ur“ fiaikban.

Ismételjük, hogy szükséges hazánkban az iparos osztályt képezni, nevelni. de ne vegyük el még azt a csekély contingenszt is, a mit a polgárság nyújt az iparos képzéstől a polgári iskolák által, hanem képezzük őket az iparos iskolákban. S valamint a nemzetgazdaság felvirágozását csak akkor várhatjuk, ha gazdalközönségünk gazdasági szakiskolákban nyeri képzését, s ha a gazda erre hivatással bíró fiát első sorban gazdának neveli, ugy az ipar emelkedését is csak hason eljárás mellett várhatjuk.

Az tehát kétségtelen, hogy a polgári iskolák intézménye alapján el van hibázva. Külföldi növény az, ami talajunk nem alkalmas hozzá! A nemzeti szellem hullámai előbbutóbb összezsápnak majd fölötté! Jobb ha előbb, mint később. S mi történjék hát akkor a már felállított intézetekkel? A fentebbiekből igen könnyen lehetne azon következtetést levonni, hogy alakittassanak át ipariskolákká, szereltesse fel műhelyekkel, s láttassanak el a tanerőkön kívül mesterekkel.

S részükről legkevésbé sem hibáztatnók ezen minden elismerésre méltó eljárást. Ámde ennél is sokkal fontosabb hivatásnak lehetne őket szolgálatába szegődtetni.

„ZENÓBIA“

költői beszélyből mutatvány

Csalomjaitól

6.

És ilyen dőlőfős, ily porig alásó
Válaszra nyomban kész a felelet:
Fel Palmyrának népe, fel ti elvitatag
Szabad lakói, pástörök, vadász-nép,
S ti meg nem számlált és törzsek vitéz
Fiai, a kik szelgyors paripákon
Besságuldjátok a vad pusztaságot,
S keresztül ászva rohanó folyókon
S áttörve erdők rengeteg vidékén,
Szilaj szabadság biztos birtokában
Ígát nem ösmert, nem tört vállatok,
A kiknek öl kincse, öröke
Az életelő fegyver, mely az ellent,
A támadót pokolra kergeti.
Fel fel mindannyian, mert im közel
A szarnok, a ki lánczot hoz reátok,
És Syriának boldog népeit
Földőlni és igába hajtni tör
Mint menykővet kísérő dörrenet
Harsog szót a megrázó felhívás;
Arabianak pusztá síkjai
Vad harcosokkal népesülnek, és
A meddig érnek Syria határai
Kelettől délnek s éjszak és nyugatra
A halmokon s a róna-térekben
Elszánt merész csatárok ezrei
Vonulnak, s mint egy szent egy bajnok
Köszöntve egymást, a jelző: Palmyra
S szabadság, a vagy küzdve hő halál.

7.

Zord és kietlen volt a vándor-ösvény,
Melyen idáig elkísértetek;
A napnak arca follegekbe vesztén,
Csak árnyat látá könnyű szemetek;
Önkény s erőszak szedte vér-adóját,
A földre gázolt népek áitiból, —
Viganztalódás! mert szás életen át
Íly látomásúnak a szem nem örül.
Egy hős im, oly némes, magasztos,
És oly szelid, igénytelen;
Vesér, s ha kell a sorba' harcosol.
Kín egy nép csüggy reményiben;
Egy férfi, a kinek becsavága e két
Szóban: szabadság, és haza.
Ítt látod Palmyrának büszkeségét,
Odenát ő, a nép-űa.
Nyugodt alatta a tüzes mén,
Mellét nem védi ércz-paizs,
Nincs drága him ruháján, fegyverei,
Sötét és egyszerű az is.
És látni most szemben a ki jó
A puszták tündér aszonyját,
Egy földi mest öltött istennő,
Szelid a fonséges egyaránt;
De a szempár szelid világan
Általtör a lélek heve,
Nem sírni jött, nem nyögni gyáván,
De küzdve győzni, hogy vele
Hős küzdelem dicső díjával
Legyen szabad a haza s a nép,
S ha veszni kell, az elhullók porába
Kelljen ki fényes példakép.

A vadász.

(Elbeszélés.)

Írta: Munka Endre.

De mi az? A mint felemeli fejét, hogy a kulacsból ibassék, keze a kulaccsal felutban megáll s szemmel merően az átellenes sziklára szegődnek.

Valami rendkívüli látvány lehet, a mely még Benedek figyelmét is ennyire lebirja kötni, vagy is inkább bámulatra birja ragadni.

Valóban nem mindennapi tünemény. A meredek sziklák között, a patak mentén, galyakba fogódzva közeledik a völgy felé egy nőalak; ez az, mi annyira megradadja, illetve lekötöi vadászunk figyelmét.

Benedek nézte merően, a kulacs még mindig a kezében, nem ivott belőle s elfelejtette letenni; csodálja a nő merészségét s gyönyörködik ügyességében.

A nő ezalatt leért a völgybe s egyenesen Muki felé tart.

Benedek ezt jól látja, de nem ugrik fel, hogy eltávozzék, valami szokatlan hatalom lebütyölve tartja; különös, már alig szánlepdáso van tőle s az ember gyűlölt még mindig merően néz rá, egy perczre sem veszi le szemét a közeledőről.

A közeledő nőalak egy fiatal leány, alig 17-18 éves kinézéssel. Könnyű fehér ruhában, itt-ott megtépve a bozót tövisel által. Magas nyulánk természetű, zerge könnyűséggel s hajlékonysággal; szénfekete haja, mely a hegymászásban szétbomlott, mint bárszóny-takaró hull alá vállaira eltakarni kész őt egészen, de

A nemzetgazdaság kis kálója azt tanítja, hogy legfőbb auly helyezendő azon osztály képzésére, mely az ország lakosságának legnagyobb részét képezi, azon foglalkozás tökéletesítésére, melyből a legtöbb kereset és legtöbb adó idézhető elő. Nem szükség mondani, hogy ez nálunk nem az ipar, de a mezőgazdaság. Hol van az államnak gondoskodása a gazdasági képzésről? Ne mutassunk arra a néhány gazdasági középiskolára, mert csak arcunkat borítaná el a szégyen pirja. Valóban elszomorító, mennyire lanya a részben az állam magatartása. Hol keressük itt a hibát! Talán nem hallszik el a miniszteri bársonyszékekig a gazdaember sohaja, a nép meg nagyon hallgatag, és épen nem szereti, ha fiát valami újra tanítják. De hát ezért van gazdasági állapotaink elmaradottsága.

Urak, az ország, a megye mivel gazdalkozásról ez nem maradhat így! Hallassuk a szavunkat mi is! Nógrádvármegye területén 75 négyesűz mértföldön mezőgazdaságot üznek a hon polgárai, napról napra nagyobb adók nyomják teherviseléshez szokott vállait, és egy, mond egy gazdasági tanintézet nincs az egész megyének. Az a nincs hármass kiállítás a megye közönségéhez.

Gyarmat város bizonyos köreiben az az óhaj kezd terjedni: alakíttatnék át a polgári iskola latin iskolává, gymnásiummá. Nem hiszem, hogy a város falain kívül ez eszme pártolásra talál. Elég a megyének minden időkre egy latin iskola, jó közben, jó felszereléssel. Ne osszuk meg az erőket, ne szaporítsuk a költséget, s ne öljük tőkünket terméketlen vállalatba. Hanem igen is szükség, és pedig nagy szükségünk van gazdasági szakiskolákra. Most még elég jókor van, alakítsuk át a polgári iskolát gazdasági iskolává. Ha ez bizonyos, figyelmen kívül nem hagyható okoknál fogva keresztül vihető nem lenne: állítsunk egy megyei gazdasági tanintézetet, a kormány magatartása azon reményre jogosít, hogy nem lenne irántunk minden érdeklődés nélkül. S végre emeljük fölünk minden kitelhető módon megyeszerte a gazdasági ismeretek terjesztését a népiskolákban. Ez egyszersmind — habár kissé el is késett — üdvözlendő a megyei gazdasági egyesületnek!

Farkas G. ó. z. a.

Közigazgatási bizottsági ülés

(nov. hó 15-én.)

Gr. Gyürky Ábrahám főispán ur ó méltósága pont 10 órakor megoyitván az ülést, jelenti, hogy Gr. Forgách Antal betegsége, Beniczky Gyula, Pulszky Ágost és Seitovszky János — delegációban való részvételük folytán az ülésen jelen nem lehetnek. Elmaradásuk igazoltnak tekintetvén, — az ülés napirendre tért. —

Felolvasatott az alispáni jelentés, ennek tudomásul vételével, miután az alispán azt jelezte, hogy a megtakarítások melyekből az árvaszéki díjok fizetettek, — kimerítettek, — de az árvaszéki díjokat az árvaszék nem nélkülözheti, — Reményfy és Harmos urak felszólalása folytán elhatározatott, hogy miután az év végéig egy és más fizetések elmaradásából bizonyos összegek meg fognak takaríthatni, ennek számlájára az árvaszéki díjnoki állomást továbbra is fenntartassék.

Az elöljáró elintézték ügyek tárgysorozata felolvasatván, azok elintéztése tudomásul vétetett.

A honvédelmi miniszterium által megküldött a véderőről szóló legújabb törvény és az annak kapcsán kibocsátott miniszteri rendelet azon részei, melyek a közigazgatási bizottság teendőire utalnak, kivonatilag a tagokkal közöltetni rendeltetett.

Bemutattatott azon tisztviselők névsora, kiknek fizetése le van foglalva. A névsor felolvasatni kívántatott. — Ebből kitűnt, hogy a megyében csak 4 tisztviselőnek van lefoglalva a fizetése, többnyire államadó és egyesekért vállalt váltó giró miatt. (Tehát itt jobb az állapot, mint Ausztriában, hol a hivatalnokok fizetése többnyire le van foglalva. A bizottság e jelentést egyszerűen tudomásul vette. Ugyan mit is tehetett volna egyebet?)

Gróf Czebrán László ezután egy mástól teljesen különálló 3 interpellációval lépett fel.

1. Van-e tudomása az alispán úrnak arról, hogy a József Nádor 50 éves jubileumának emlékére a megyének megküldött arany érem a megyei levéltárból elveszett, s tette-e intézkedéseket nyomozása iránt?

2. Hogy van az, hogy a corruptió egyes községekben, mint pl. Málnapatakon, hol a községi bíró megtévelylődött, s nevében egy iszákos körjegyző ezrekre menő sikkasztásokat követett el, nagyon elterjedt, s hogy ilyen esetek csak későn, a baj után jönnek tudomásra?

3. Compatibilisnek tartja-e a bizottság azt, hogy több tisztviselő s nevezetesen a vármegye két dignitarius tisztviselője az alispán és főjegyző pénztéztéknei fizetéseket viselték, s hogy az alispán és főjegyző az igazgatói állásra egymással concurrálván, a főjegyző nyerte el a magasabb tisztséget? Miután nézete szerint ez incompatibilis, ez ügyben ez iránt valaminemű intézkedésnek látja szükségét.

Madách Károly alispán úr az első pontra vonatkozólag jelenti, hogy az elveszett Józsefnádor-féle arany érem ügyében a szükséges nyomozásokat meg tette. A volt levéltárnokok ellen a vizsgálatot megajtette. Ezen vizsgálatok szerint kitűnt az, hogy Zámory István volt levéltárnok igazolta, miszerint ő az éremet utódjának átadta, — igazoltatott az is, hogy az éremet néhai Szilassy Miklós volt levéltárnok átvette, — a nyomozások eszerint tovább folynak.

(Az arany érem 32 zarányból készült, s így az agiót lezárást 160 forint értékét képviselt.)

A pénztézteti incompatibilitásra nézve előadja, hogy 1876 óta, ő mint alispán folyvást azon megtisztoltatásban részesül, hogy a takarékpénztár őt igazgató választmányi tagjának választotta. Miután pedig érdekesettközést nem vett észre alispáni állása és az igazg. tagsággal, ezen fizetéstelen, inkább megtisztolt állást elfogadta; az ellen pedig, mintha ő a főjegyzővel az igazgatói állásra concurrált volna, — kerekén tiltakozik, mert a választás előtt és alatt itthon sem volt — Az incompatibilitást sem a törvény sem a megyei szabályrendelet nem érintik, azonban, ha a megye közönségének az ellen aggálya volna, ő kész lemondani a takarékpénztári igazgatósági tagságról.

Ezután Harmos Gábor szólalt fel; — s kijelenti, hogy ő jövőben történhet bármely intézkedés ellen ozuttal nem kíván érvelni, sem azt nem vitatja, hogy helyes-e azon nyilvánított nézet, mely a részvénytársulati igazgatói vagy felügyelői állásokat a választás alá eső tiszti állomásokkal nem tartja összeférhetőnek, de eddigi álláspontját a felszólalás folytán jelezni óhajta, mindenben hozzájárul ahhoz, amit az alispán előadott s hozzá teszi, hogy ő az igazgatói állásra Madáchéval szemben nem concurrált, sőt attól visszalepott, ezt tudatta azokkal, akik őt felszólították s kész volt a helyettes igazgatói állást elfoglalni; hogy azonban a részvényesek másként szavaztak, az meglepte. Ezt tudja talán minden részvényes, azért bizonyításra nincs szükség. Hogy pedig ezen általa igen megtisztolt

vett bizalmi állást elfoglalta, tette azért, mert mióta megyei tisztviselő, mindig viselt igazgatósági állást, bár más intézetnél, mert ugyanilyenemű állomásokat a losoncai polgármester s több első rendű megyei tisztviselő viselt s visel mióta az intézetek fennállnak, mert a szomszéd Hontmegyében, Biharban s még igen számos más megyében az országban, mint ez az 1882. és megelőző évi magyar compassból nyilvánvaló, hasonló háboríthatlan gyakorlat divik, mert sem törvény, sem szabályrendelet nem tiltja, mert ezen állomások nem is fizetéssel ellátott hivatalok, de bizalmi állások, ha hivatalok lennének, akkor szerinte sem lenne a praxis helyes, mert a pénztéztetek fellet a felügyeletet a kir. törvényszékek és nem a megyék gyakorolják, mert a megye a megyei pénzek elhelyezésének arányát megállapítván, e részben érdekössettközés nem merülhet fel, a kamatláb meghatározását inkább a pénzpiacz helyzete, mint az egyesek akarata szabályozza s e tekintetben az itteni pénztéztetek együttesen és az árvapénzeket illetőleg kedvező kivétellel járnak el, mert ha van érdekeltség az nem szűnnek meg, miután részvényes különben is megmaradhatna, mert abban, — hogy tisztviselő a pénztéztetek igazgatásába befolyanak, a megyére nézve csak üdvös garantíát látott, a felügyeletet ezeknél ugyanis a felügyelő bizottság, a kezelést a hivatalnokok teljesítik, mert azt a tisztviselőktől megvonni nem indokolt, hogy vagyonuk igazgatásába befolyjanak, amit a közgyűléseken, mint egyszerű részvényes ugyanis érvényesíthet, mert a megyei tisztviselő állása nem rendszerezett hivatal, de ideiglenes megbízás jellegeivel bír, azokat az élettől teljesen elkülöníteni sem nem tanácsos, sem nem méltányos, most pedig a ciklus végen nem is jogosult, ezen szempontok vezérelték és vezérlik ezen állomásokkal szemben, midőn ekként a legmegengedettebb módon egyúttal anyagi előnyben is részesül, ami ugy magán mint közérdekű dolog, — miért is úgy ő, mint a többi tisztviselő ez irányú magatartása somminemű megróvást nem vonhat maga után, s nem visszavétel (gróf Czebrán közbeszól: azt én sem állítottam) sőt ellenkezőleg a közönség részéről csak méltánylással találkozhatik.

Minthogy azonban a kérdés felvetetett s nem látna maga részéről sem kívánatosnak, habár egyesek supsumtíója alá esnek, óhajta, hogy ezen kérdés a jövő tekintetéből kellő megoldást nyerjen.

Reményfy József bizottsági tag is azon nézetben van, hogy a tisztviselő a legjobb hiszemben járta el, de nem látna jónak, ha a dolgot most egyszerűen leszavaznák, miért is véleményezi, hogy a kérdés tanulmányozására egy bizottság küldessék ki, mely jövőre nézve véleményes jelentést terjeszsen be.

Reményfy József mind a három kérdést tüzetesen fejtegetvén, az arany metháliára nézve a nyomozást befejeztetni kéri, s véleményezi, hogy a szolgabírák szigorúan utasíttassanak, miszerint a körjegyzők és községi előjárók felett az eddigi lanya felügyelet helyett szigorúbb ellenőrzést gyakoroljanak s az észlelt visszaéléseket felelősség terhe mellett azonnal jelentsek be. Ami az incompatibilitást illeti, ha ebben nem szólt volna fel senki, ő a maga részéről ezen kérdéshez hozzá nem szólt volna, de miután a felszólalás megtörtént, nézete szerint is legcélszerűbb lesz ezen kérdést egy küldöttségre bízni, mely ezen ügyben indokolt jelentést tenni hivatalba legyen.

Gr. Gyürky Ábrahám főispán úr az arany érem kutatására nézve a legszigorúbb vizsgálatot igéri megajtozni.

Az összeférhetlenségi kérdésre nézve előadja, hogy az csakugyan tény, miszerint a megyei tisztviselők több megyében vállalnak ily pénztézteti megtisztolt állást. A megye közönsége úgy látszik nem kívánja azt, hogy a tisztviselők ily megtisztoltatésektől elzárassanak, s a törvény és a megyei szabályrendelet pedig ezen kérdést érintetlenül hagyta. A multa nézve tehát az, hogy a tisztviselők egyes pénztéztetekben állást foglaltak, difficultás alá nem jöhet. Jövőre nézve azonban, miután a kérdés felvetetett, tiszta állást kell foglalni. Ez a közönségre és a tisztviselőkre nézve is meguytatottabb lesz. Hogy tehát ezen kérdés véglegesen tisztázassék, mindenestre szükséges, hogy jelen ügyben enquet küldessék ki, mely e tárgyban alapos és indokolt véleményt terjeszsen elő.

Ezek folytán elhatározatott, hogy az elveszett metháliára vonatkozólag szigorú vizsgálat folytattassék, hogy a szolgabírák a körjegyzők és községi előjáróság feletti nagyobb ellenőrzésre utasíttatni fognak; s az összeférhetlenségi ügyben bizottság küldetett ki, Gr. Forgách Antal elöljáró alatt. A bizottság tagjai Reményfy József, Hanzély László, Komjáthy Anselm, Melicher Ferencz, Tornyo György és Steller Antal urak. —

Hinka Gyula körorvos ellen fogyelmi eljárás rendeltetett, mivel Keszeg község lakosai iránti kötelességét már egy év óta nem teljesíti.

megakadályozták picziny ujjai, melyek arcából csak hamar eltávolítják az alkalmatlankodó tüstököt. Igéző szemeiben a legzebb bájnak tűző lángol.

Rendkívüli látvány; úgy tűnik elő, mint egy túlvilági tündér, ki csak azért jó a földre, hogy a halandók szíveit megzavarja, vagy valami szíren, mely piczi lábával alig érve a földet, keresztül röpül a légen, figyelmeztetni az emberiséget az örök élet végtelen gyönyöreire.

Ily gondolatai voltak Benedeknek is; még volt róla győződve, hogy nem emberi alak, mely felé közelg, ily rendkívüli lény csak a túlvilágon lakhatik.

A leánya egyenesen felé tartott, Muki letette kulcsát s önkénytelenül felállott a felsőges alak közeledtére.

— Uram! legyen oly szives vezessen helyes utra, X-be akarok visszatérni; az erdőben sötéttem s letértem az övénnyről, most pedig hosszas bolyongás után sem bírok visszatérni! — szólalt meg az igéző alak a legkellemesebb csengő hangon.

Benedek le volt lőve. Tehát ember, földi lény, kit ábrándos lelke a teljes túlvilági fényvel övedezt körül. Leikesedése egyszerre le volt bangolva, de azért, mint várni lehetett volna, nem jelent meg arcán a csodálkozás miatti bosszúság jellege, hanem bár hidegen, de tökéletes udvariassággal hajolt meg a nő előtt s szólt:

— Asszonyom . . . avagy kisasszony . . .

— Leány vagyok uram — szólt a nő felig elpirulva.

(Folytatása következik.)

Bogovits Antal panaszja, hogy az ő ügyében Tornyos György adófelügyelő úr a fegyelmi határozat intézkedéseit még mostanáig sem fogantatította, s a helyett az iratokat a minisztériumhoz felülvizsgálat végett felterjesztette. — kiadatott az adófelügyelőnek, a fegyelmi határozat fogantatítása és kellő intézkedések végett.

Tisztügyeszi jelentés a kékői gyógyszerár tárgyában, miután ezen gyógyszerár berendezése ellen a felülvizsgálat alkalmával kifogás nem találtatott, a megnyitási engedély megadatott. A gyógyszerár címe lesz: „a Szűz Máriához.”

Hoffmann Gábor panaszja, hogy a losonci izr. egyház az egyházi adót helytelenül vetette ki, 30 nap alatti vizsgálat végett Hartvich Ferencz főszolgabírónak kiadatott.

Csemerniska János és társai panaszja Hartvich Ferencz szolgabíró ellen, hogy nevezett szolgabíró egy bizonyos erdőügyi kihágási ügyben az illetőket bíróságra, mielőtt érdemileg elutóztatnák, felhívatik az illető szolgabíró, hogy az elsőfokú határozatot az iratokkal terjessze fel.

Árvauty. Nov. 1-ig a beadványok száma: 11003. Ebből elintéztetett 10190. Hátrálék csak 813. Irodai hátrálék csak 58. Árvaérték 532,839 frt 94 kr. Taralékalap 4482 frt. Az előzői jelentésből kiemeljük a következőket, hogy Balás Sándor írnok végleg elmozdítottván, helyébe a főispán úr által Longyel Sándor rendeltetett ki. Hogy a pénzintézetek az árvapénzek utáni kamatokat 6 száztóliról 5 és fél száztólira szállították le, hogy a bujádi közárutár rendbe hozatott, hogy Jeszenszky József úrnok már 3 hete súlyosan beteg. Ticszenszky Lajos díjnok betegsége folytán, fizetés levonás nélkül az előző által meghatározandó néhány heti szabadságidőt nyert.

Az árvapénzek kezeléséről készített mérleg a belügyminisztériumhoz és a megyei közgyűléshez terjesztetik.

Belügyi rendelet, hogy a hátrálékos hagyatéki ügyek elintéztessenek, kiadatott az árvaszékeknek.

A bujádi árutár rendezéséről beterjesztett hosszabb jelentés tudomásul vétetett, s az árvaszéki előzők utasítottak, hogy a még rendezetlen községi árutárak rendezését az árvaszék hová előbb fogantatba vegye.

A Trajtler ügyben, melyben az örökösök arról panaszkodtak, hogy az árvaszék részéről még teljesen ki nem egyenlítették, a részletes kimutatás beterjesztetik, melyből kitűnik az, hogy a nevezett örökösök összes illótóságukat felszámolták.

Dömök Pálnak a nm. kir. belügyminisztériumhoz intézett felelőzése, — az árvaszék azon végzése ellen, melyben 50 forintba bírságotlaltott, illetve a közg. biz. árvaügyi felelőzése kiadottattnak 2 od foku határozata ellen, mely az árvaszék eme végzését helyben hagyja, eltevéledvén, — az árvaszéki és közg. bizottsági irattárban a kutatás elrendoitetik, s a mennyiben a felelőzés elő nem kerülne, — Dömök Pál új felelőzése indokok beadására utasitva lesz.

Az alsó földi vicinális utra bordonn iskolai falazat 6 frt kártalanitási összege be nem folyván, a váci püspöki szentazsék sürgetése folytán ennek behajtása elrendoitetett.

Kálló G. iskolai költségvetése felterjesztetik.

A közokt. minisztérium a b. gyarmati polg. iskola költségvetését azzal terjeszti vissza, hogy a megta karítások az év végén az adó hivatalnál fizetessenek vissza.

A terjedelmes tanügyi jelentés tudomásul vétetett, s közlése elhatározatott. Lapunkban is közölni fog.

Steller Antal tisztifüggész előadja, hogy Kovács Sándornak Vitális József elleni panaszja — a helyszínen tett kiegyezés folytán, beszűnik.

A füleki talált hullának, (melyről nem tudatott, hogy keresztény e, vagy zsidó?) zsidó rituálé szerint történt eltemetése, miután orvosi vélemény folytán egészen jóhiszeműleg történt az eltemetés, — tudomásul vétetett.

A Baloghy Gyula volt megyei 1. s. aljegyző által sikkasztott 5069 frt 58 kr. az alispán által 5200 frt értékű állampapírral fedeztetett. Tudvalevő, hogy a megye Baloghy fogó vagyonát lefoglalta, ez ellen Baloghy Majláthy Irén igénykeresettel élt, — mely igényper mai napig sima befejezve. Ezen igényper folytán 2187 frt érték vált vitásá. A közg. bizottság elrendelte, hogy a 2187 frt értéken felüli összeg az alispán által készpénzben megtérítessék, s ezen összeg a sikkasztott ápolási a régibb költségekre fordítassék. Együttal a tisztifüggész utasított, hogy az igényper befejezését szorgalmazza a bíróságnál. Az ügy végleges rendezése végett pedig bizottság küldetett ki, melynek tagjai Madách Károly alispán (előnk) Reményfy, Hanzély, Sréter, Harmos és Steller urak.

Paczolay Antal volt árvaszéki díjnok újabb panaszt tett a belügyminisztériumhoz Jeszenszky József árvaszéki úrnok ellen. Kiadatott a már egy ízben e célból alakított bizottságnak. Minthogy pedig P. A. a minisztériumhoz intézett vádlólevelében az eljáró vizsgáló bizottságot bünpalástolónak titulálja, ezen rágalom folytán ellene a bünpényítő eljárás megindíttatni határozatott, s a tisztifüggész ennek megindítására utasítottatott.

A Lókos pataka kifizetése tárgyában B. Piréth Béla felelőzése folytán a szolgabírói határozat jóvá hagyatott. A kérdés az volt, hogy a birtokosok a tisztítás költségeit az örök arányában viseljék, — vagy pedig, hogy minden birtokos a maga területén átbuzódó meder tisztántartását eszközölni köteles. — Sréter és Reményfy urak felszólalása folytán, miután a meder tisztítás nem reguláció, — ez utóbbi határozat fogadtatott ol.

Adóügy. Okt. havában befolyt 95,850 frt, vagyis 32,000 frttal kevesebb, mint a múlt év hason havában. Nov. 1-ig befolyt összes adó: 716,000. Visszatérítés a múlt évhez képest 30,000 frt. Ezen jelentés, miután a nagy adóhátrálékok behajtása iránt az adófelügyelő igen erős intézkedéseket tett, — tudomásul vétetett.

A jövő évi adó összeírására vonatkozó utasítások köröztetni rendeltettek.

A málnapataki előjáróság elleni vizsgálat alkalmával felvett iratok a fenytő törvényszékhez töltetnek át.

Börtönügy. Rablétszám 317. Hat hónapon túl csak Simon Dávid van vizsgálati fogságban. Egészségi állapot a börtönben kielégítő. Halálozás a múlt hóban nem történt. — Keresmény 363 frt 78 kr, melyből az államé 253 frt 46 kr, a fegyenczeke 105 frt 32 kr. — A jelentés tudomásul vétetett.

Egészségügy, melyben jelentetik, hogy több községben főleg a kanyaró uralkodik, tudomásul vétetett, mivel a szükséges gyógyintézkedések a főorvos által megtétek.

Útügy. A jelentés szerint az utak kifogástalanok. A kavics szállítás nagyban folyik. Fűrészt vállalkozó — az endrefalvi út készítője — a kiszabott útrésztlet elkészítésére záros határidő alatt utasitva lett. A vicinális szabályrendeletnek felülvizsgálatára Harmos úr indítványa folytán bizottság küldetett ki, tagjai: az alispán, Gr. Forgách Antal, Seitzovszky János, Alk György, Reményfy József, Sréter Alfréd, Harmos Gábor és Steller Antal. A főmérnök, mint pósta és táviratügyi előadó jelentette, hogy a szklabonyai pósta nov. 1-én megnyitott. Hírlélek végett az alispáni hivattal közöltetik.

A közmunka előirányzat elkészítése most már a közigazgatási bizottság hatáskörébe utaltatván, hogy erről a közgyűlés is tájékozást szerezhessen, — a közgyűlést megelőzőleg — ezen fontos tárgyban adhoc ülés fog tartatni.

Baintner Otto gazdasági előadó szép és hosszú memorandumot készített a gyümölcsfák tenyésztése érdekében. A memorandum mindenre kiterjeszti figyelmét s buzdítólag hat a gyümölcstermesztésre. Ennek folytán elhatározatott, hogy főleg a faiskolák tárgyában a szolgabírói jelentések decz. végeig beköveteltesenek. A gazdasági egyet megkerestetik, hogy a gyümölcstermelésre tervezetet készítsen. A megyei és állami utak mentében gyümölcsfák fognak ültetettetni. Ezen jelentést lapunk is fogja közölni.

Több tárgy nem lévén, az ülés d. n. 1 órakor befejeztetett.

A jövő ülés terminusa nem tűzetett ki.

Hírek.

Hymen. Hontmegye egyik bájos szépségét: Ivánka Erzsébet kisasszonyt e hó 4-én vezette oltárhoz Palástón Stettler László úrnok. Nyoszolyó asszony volt Nedeosky Bertáné, néaznag: Pongrácz Lajos Hontmegye alispánja, nyoszolyó lány: Nedeosky Irén. vőfél: Ivánka István. Az esküvőt Dessewffy Gyula plébános végezte.

Személyi hírek. Gr. Gyürky Ábrahám megyénk kedvelt főispánja e hó 14-én este érkezett a székvárosba; másnap a közigazgatási ülés előtt a tisztelgőseket fogadta, — s több fontosabb ügyben értekezletet tartott, ezután pedig a közg. ülésen előnkölt. — Délután 2 órakor távozott. Az ülésen részt vettek: Alk György, Gr. Czebrán László, Hanzély László, Reményfy József és Sréter Alfréd urak.

A vasúti ügyben kedvező híreket vettünk. Gr. Gyürky Ábrahám e hó 15-én d. u. Bécsbe utazott, hogy ott a consortiummal értekezék a vasút vonal irányára nézve.

A mátravidéki vasút. A Péster Loyd legközelebbi száma egy egészen váratlan hírrel lepelt meg. Ugyanis, hogy a mátravidéki vicinális vasút csakugyan tervezetben van; — még pedig aképp, hogy Kis-Toronnén venné kezdetét, s onnan Parádán és Kápolnán

Hevesen át Tisza-Abádnál átkelne a Tiszán s Karcagánál a Szolnok-Püspökladányi vonallal egyesülne. A nyomjelzési munkálatok is megtétek már ezen fontos vasút érdekében, mely egy jelentékeny vidéknek érdekeit kapcsolná össze az alfölddel. A salgótarjáni közsén és a mátravidéki s. az egész alföldet ellátva. — Ezen vasúti ügy élén Gr. Károlyi Gyula áll, — Gr. Gyürky Ábrahám, Gr. Zieby Nándor, Vodiáner Albert, Lederer Sándor, Pulszky Ágost, Heller Gusztáv, Hoffmann Jakab és Reményi Antal urakkal.

Gyűlések. Nógrádmegye özi közgyűlése mint már jeleztek nov. 30-án fog megtartatni, ezt megelőzőleg nov. 29-én rendkívüli közigazgatási bizottsági ülés lesz a közmunka előirányzat tárgyában, decz. 1-én pedig a rendes havi közg. biz. ülés tartatik meg.

Meghívó. A „Felvidéki közmívelődési egyesület” ez évi november hó 28-án d. e. 10 órakor, Nyitrán a megyeház nagy termében tartandó alakuló közgyűlésre van szerencsém ezimedet ezennel meghívni. A közgyűlés tárgya: A „Felvidéki nemzeti” ezidei II. és 2. számaiban közölt alapszabály tervezet megvitatása és a közgyűlésileg elfogadott alapszabályok felterjesztése a m. kir. belügyminisztériumhoz jóváhagyás végett. Hazafias tisztelettel Budapest, 1882. évi okt. hó 22-én. Herczeg Odessalchi Gyula, s. k.

Iparos ifjúságunk jótékony célú színelőadását múlt vasárnap — sajnos — csak kis számu közönséget vonzott a polgári iskola rajztermébe, pedig ha maga az előadott, elavult színmű Szigligeti „Egy szék-rejtelmé” nem is, de a jótékony cél és iparos ifjaink törekvése mindenesetre nagyobb pártolást és buzdítást érdemelt volna; a legjellemzőbb, hogy maguk az iparos jobbmodu családok tündököltek távollétuk által. Az előadásról, melyben az ifjú leánykák közül Csönka Gabriella, Molnár Mari, Ország Vilma, Mecsér Örszai és Jányik Mari, az ifjak részéről pedig Brenner Sándor, Jávornyiczky János, Skolnik János, Kúti Lajos, Brenner József, Králik István, Reidl János és Szurdusz József működtek közre, mit mondjunk egyebet, mint hogy ők, tehetségükhez képest mindent elkövetének, hogy a közönség tetszését kiérdemeljék. Taps és virágcsokor nem is hiányzott. Máskor azonban ajánljuk, hogy efajta korszerűtlen, sok felvonás és változással bíró, tehát nehéz, bosszú és hátatlan színmű helyett adjanak elő valamely rövid iránydarabot, 1 vagy legfeljebb 2 egy felvonásos vigjátékot, s közbe legyen mint ez már máskor is volt, szavallat, karének vagy zene, mert ezzel az ifjak önképzési célja is jobban előmozdítatik, a közönség pedig szívesebben veszi, ha 7-től 9-ig, és nem 11-utánig tart az előadás. Végül ajánlanók a mi jó magyar iparos ifjúságunknak, hogy iparkodjék a szavak kiejtésében leszokni arról a nem is palócos, hanem isten tudja miféle csunya jargon kiejtéséről: az a helyett ne mondjon ő t vagy a t, s az a helyett ő t vagy ő t. Ez az egész mesterség! Tölem pedig a jóakarató tanácsot ne vegyék szoken.

R. K.

A b. gyarmati iparos ifjúság által f. hó 12-én megtartott színelőadás alkalmával összes jövedelem volt 73 frt 10 kr, kiadás 30 frt 64 kr. Felűfizettek: Berezeli Ödön 4 frt 60 kr, Kubányi László és 2-2 frt, Molnár Ferencz 1 frt 40 kr, Bacskai Gyula és Nagy Mihály ur 1-1 frt, Kovács Pál, Páló Károly, Kapor János, Aninger Ferencz és Horváth Danó 60-60 kr, Sebian Lajos és Szurdusz József 50-50 kr, N. N., N. N. és N. N. 30-30 kr, Mohácsy József 20 kr. Összesen 17 frt. Maradvány 42 frt 46 kr. Mely összeg a b. gyarmati iparos ifjúság betegsegélyző egylete és könyvtára javára fog fordíttatni.

Adakozások. Vetter Antal 1849-49-iki szabadságbarczbeli dicső emlékü Lovárd altábornagy sirem lékére a nógrádi járásból befolyt adakozások összege 17 frt 85 kr. — A túropolai tuskárosultak enyhítésére a füleki járásból befolyt 11 frt 51 kr, a losonci járásból pedig 13 frt 92 kr. — Személyi t. v. n. király emlékére emelendő szoboralap javára adakoztak: Ágoston János bíró gyűjtőivén Mikai községi lakosai 69 krt. Pinbák Frigyes bíró gyűjtőivén Losoncz-Kisfalu pusztai lakosai 1 frt 20 krt. Rafaj György bíró gyűjtőivén Vidéfalva községi lakosai 1 frt 66 krt. Grenczer János bíró gyűjtőivén Losoncz-Tugár mezőváros lakosai 60 krt. Glasz Veudel bíró gyűjtőivén Losoncz-Adátfalva lakosai 2 frt 58 krt. A b. gyarmati járás főszolgabírája utján befolyt 8 frt 20 kr.

A Magyar népharag képes beti lap kiadó tulajdonosa Fuchs testvérek budapesti bejegyzett cég ellen a csőd megnyitván, az említett lap kiadása a 7. számmal megszűnt, és IV. évfolyamának 8-ik és következő számai nem jelentek meg többé. A Magyar népharag előfizetői notatáni követeléseket a csődtörvény ellenében a csődtörvény által előírt módon a csődbírósnál bejelenthetik ugyan, minthogy azonban a visszafizetelhető csekély összeget a bejelentés bályeg költségei is fölemésztenek, nem várható, hogy az előfizetők ezen utat válasszák jogaik érvényesítésére.

Szerkesztői üzenet.

Sárikának. Azt mondja versében: „Szerelemnél jobb az álom.” — Hát csak tessék buválni, s ha jól kibírta magát, fogjon hozzá a helyesir: tanuláshoz.

Feloldó szerkesztő:

Horváth Danó.

H I R D E T É S E K.

Hirdetmény.

A felső-penczi közbirtokossági nagyfogadó, italmérési joggal, és mézarszék F.-Pencz községében, a jövő 1883. évi január 1-től három évre árverés útján bérbe adatik.

Erre nézve az árverés f. 6. december 3-án déli előtti órákban F.-Penczen a nagyfogadó urasági tanács termében tartatik meg.

Bérleti szándékozók, az 1200 frt kikiáltásiár 10 százalékkal letéte mellett az árveréshez meghívottnak.

Fontebbi feltételek alatt zárt ajánlatok is elfogadottnak.

Kelt Keszegen 1882. November 4-én.

Huszár István,
családi elnök.

Nemesített csemeték eladása.

Forgách Antal gróf ó excellentiája kék-kői kertjéből a 2 3 és 4 éves különféle nemesített csemeték elárúsítása f. 6. november 1-én veszi kezdetét, mi midőn közudomásra hozatik, kéretnek a t. cz. megrendelők, hogy megrendeléseikkel vagy tudakozódásaikkal forduljanak

Stütz Antal
főkertészhez Kékkőn.

Fontos mindenkinek!

Élet és egészségügyben!

A HOFF JÁNOS-féle malátagyógytáp gyártmányok a művelt országok legtöbb orvosai által elismertettek, a tudomány által felkarolva, mint pártatlan közelművelés főlőn koronás fedelmek által 58-szor kitüntetve, és azért az egész világon a legnehezebb betegségeknek mint sokszorosan kipróbált gyógy és tápszert elterjedve vannak.

Legújabb nyilvános bécsi közönlével

1882. április 8-áról

egy meggyógyult betegről, ki ötéti kórától már elvezetéknek hitt volt, személtomást és csodálatos módon gyógyulást, hurutos köhögés, rekedtség, mell, gyomor, torok gége bántalmak és szédülésből.

Hoff János

cs. kir. udvari szállító urnak, kir. kerek. tanácsos, a cs. kir. koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, a főbb porosz és német rend lovagjának, a Hoff János-féle malátagyógytápot feltalálója a egyedüli gyártójának, Európa legtöbb fejedelem udvari szállítójának, Bécs, gyarmatosság: Grabenhof 2. tr. és gyár raktár Bräunerstrasse 8.

Két év óta időnkénti hurut és torokbántalmakban szenvedtem, oly annyira, hogy nem voltam képes hangos szót kiejteni. Bécs első orvosainak múlt évben Gleichenbergbe és Nizsába küldtek. Nizsából megérkezvén, egy hónap óta az on kitűnő egészségi sörét használtam. Az on jó hűveve érdekében nemcsak azt nyilatkoztam, hogy betegségem az ön Hoff János-féle malátagyógytápot sörrel tökéletesen helyreállt, hanem azóta erős étvágygal bírok és magamat igen jól érzem. Kérem önt, szíveskedjék rám szemre még további használatul 15 üveggel küldeni. Kiváló tisztelőtem után maradtam Bécs, 1882. apr. 8.

Maly Ferencz férj ruhagyár és posztókereskedés tulajdonosa, Mariabiller-utrasse 69.

Hivatalos gyógyjelentés.

A HOFF JÁNOS-féle malátagyógytápot hasonlóan a Hoff-féle malátacukorold, melyek az itteni helyorségi kórházba használatra kiadtak, a Gyógyfolyamon kitűnő segélyszereknek bizonyultak be, a malátagyógytápot az idült mellhőjű betegek előtt igen kedvező és kívánt volt; a malátacukoroldé az aduók a az elgyengült embérségek képességét hűtő és igen kedvelt gyógytápszert.

Bécs, 1878. szeptember 13.

Dr. Loeßl, fűtőorvos. Dr. Forlas, törzssorvos.

Figyelmeztetés.

A valódi Hoff János-féle malátagyógytápot a ragyogó védjeggyel, a "felfalato arcoképpel" vannak ellátva. Abol ez hiányzik, az a gyártmány mint hamisított visszaütendő, mert orvosi vélemények szerint növényanyag hiányosságából az egészségre ártalmas lehet.

Főraktár: Havas Gyula gyógyserészénél B. Gyarmaton

14-7

1876.—1882 szám.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

Ezennel közhirrő tétetik, hogy a szécsényi kir. járásbíróság területén lévő Szöllös község 79. sz. tkjvben A. I. 1—7 soraz. alatti egyketted telekből Szenes János alperest felében illető rész 506 frt 80 kr, továbbá a szöllői 79 sz. tkvből az 1185 sz. tkvbo átvitt A. I. 1—2 soraz. a. dőszmáz szöllőből alperest fele részben illető és 423 frtra becsült ingatlanokra Martisz János végrehajtató felporosznek Szenes János végrehajtást szenvedő alperes elleni 110 frt tőkekövetelés, ennek 1870 évi április 19 napjától járó hatszáz-tóli kamatai, 10 frt 95 kr költségek, egy ezen kérvényért mérsékeltén megállapított 6 frt 75 kr költség erejéig 506 frt 80 kr és 423 frt kikiáltási árban külön-külön a szécsényi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság hivatalos helyiségében 1882. évi december hó 27 napjának délelőtti 10 óráján tartandó végrehajtási árverés elrendeltetik azon hozzáadással, hogy az ingatlan ezen határnapon a kikiáltási áron alul is elfog adatni. A venni szándékozók által letendő bázatpénz a fentirt becsérték tíz századotlija.

A vételár harmada 1 hó, harmada 2 hó s harmada 3 hó alatt mindig az árveréstől számítva hat százaléki kamatokkal a b. gyarmati kir. adó mint letéti hivatalnál lefizetendő.

Megemlítettik, hogy a megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt a telekkönyvi hatóságnál és az illető község előjáróságánál tekinthetők meg.

Kelt Szécsényben, a kir. járásbíróság mint tkvi hatóságnál 1882 évi szeptember 13-án.

Zelvorá, kir. járásbíró.

3—1

Regale-bérlet.

A póstyéni közbirtokosság tulajdonát képező póstyéni kocsmája a hozzátartozó épületekkel és italmérési joggal 1883. évi január hó 1-től hat egymás után következő évekre bérbe adatik.

A bérleti feltételek a ludányi uradalom tisztartásági hivatalánál megtekinthetők.

Kwapil Henrik,
tiszttartó.

3—1

Üzlethelyiség változtatás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek tudomására hozni, hogy üzletemet f. évi november hó 1-től a Takarékpénztár épületéből az annak átellenében lévő Heksch Sámuel-féle házba (a volt czukrász helyiségbe) tettem át, kérvén a nagyérdemű közönséget, hogy bizalmával mint eddig, úgy ezután is megajándékozni kegyeskedjék.

Magamat a nagyérdemű közönség becses figyelmébe s pártfogásába ajánlva, maradtam

Mély tisztelettel

Gansel József.

Haszonbérlet.

Közhirrő tétetik, hogy a csécsői regále nyilvános árverés útján 1883. évi január 1-től számítandó 3 évre f. évi november hó 27-én d. e. 10 órakor a község házánál haszonbérbe adatik

A feltételek ugyanott megtekinthetők.

Nedeczky Géza,
közbirtokossági megbízott.

B R O G L E J O Z S E F

gép és rostalemez-gyára Budapestén.

GYÁR: váozl-ut, osztrák államvaspálya közelében. RAKTÁR: váozl-körut, 88. sz. a.

Ajánlja minden gazdasági kiállításon kitüntetett, javított gyártmányát, mint:

TRIEURÖKET változó rostával,

tisztító-gépeket szelelővel, különlegességek malmok számára;

hármaz ekéket, szabadalom-szám 28,466.

Cséplőgép-rosták, lyukasztott és hasított lemezek, vas, aczél és czinkből, valamint mindennemű mezőgazdasági gépek és tárgyak.

Arjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

(30—18)

